

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Дмитренко О. М., к.е.н.

Постановка проблеми. З розвитком ринкових відносин та міжнародних зв'язків України посилюється значення внутрішнього аудиту в системі менеджменту великих і середніх підприємств. Потреба у його впровадженні обумовлена необхідністю посилення контролю власника за використанням наявних ресурсів та господарськими процесами в умовах ускладнення управлінських структур, появи нових організаційних форм підприємств, аутсорсингу функцій менеджменту та обліку, мінливості чинного законодавства. Разом з тим, обмеженість національного методологічного і нормативного забезпечення та невизначеність внутрішньої регламентації повноважень служби внутрішнього аудиту на підприємствах посилює недовіру до неї інших управлінських структур. Це, в свою чергу, обмежує доступ внутрішніх аудиторів до конфіденційної інформації та ускладнює формування релевантних інформаційних потоків, що стає основною перешкодою для виконання службою внутрішнього аудиту своїх функцій. Тому, важливою умовою ефективної організації та функціонування служби внутрішнього аудиту є формування належного рівня її інформаційного забезпечення, обґрунтування якого обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Проблематику організації та методики проведення внутрішнього аудиту на підприємствах досліджували Білуха М., Бутинець Ф., Каменська Т., Корінько М., Кулаковська Л., Макеєва О., Немченко В., Нетикша О., Пантелєєв В., Піча Ю., Пшенична А., Редько О., Рудницький В., Цал-Цалко Ю. та ін. Разом з тим, слід відзначити, що окремі питання систематизації інформаційного забезпечення внутрішнього аудиту залишаються нерозкритими та потребують подальшого дослідження.

Мета, об'єкт та методика дослідження. Метою дослідження є обґрунтування системи інформаційних потоків, якими оперує служба внутрішнього аудиту для визначення її ролі в системі управління підприємством. Об'єктом дослідження є процеси інформаційного забезпечення внутрішнього аудиту. Методологічну основу дослідження становить системний підхід до вивчення інформаційного забезпечення внутрішнього аудиту. У процесі написання статті використані такі методи: абстрактно-логічний, аналізу і синтезу, теоретичного узагальнення, систематизації, а також прийоми: графічний та групування.

Результати дослідження. За визначенням Інституту внутрішніх аудиторів «внутрішній аудит – це незалежна, об'єктивна діяльність з надання гарантій та консультаційних послуг, що має приносити користь організації та покращувати її діяльність. Внутрішній аудит допомагає організації досягати поставлених цілей використовуючи системний і послідовний підхід до оцінки та підвищення ефективності процесів управління ризиками, системи контролю і корпоративного управління» [4]. Виходячи з даного визначення, внутрішній аудит є оцінювальною експертною діяльністю, яка ґрунтується на вивченні та аналізі існуючої на підприємстві системи інформаційних потоків. В свою чергу, це обумовлює інтегральну взаємодію служби внутрішнього аудиту з іншими підрозділами і системами підприємства та дозволяє їй комплексно і ефективно виконувати функції контролю в інтересах власника.

На рис. 1 представлено основні інформаційні потоки, які обробляються (вхідні потоки) та формуються (вихідні потоки) службою внутрішнього аудиту на кожному з етапів проведення внутрішнього аудиту на підприємстві. Тобто внутрішній аудит як форма контролю не лише використовує інформацію, але і сам є об'єктивним джерелом інформації для керівництва підприємства та його структурних підрозділів.

Інформаційні потоки разом із джерелами їх формування та способами подання утворюють систему інформаційного забезпечення внутрішнього аудиту. Власне, під інформаційним забезпеченням аудиту варто розуміти систематизовану сукупність достатньої та релевантної інформації, яка може бути використана в процесі внутрішнього аудиту для досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань.

Основою інформаційного забезпечення внутрішнього аудиту є економічна інформація, що характеризує виробничу і фінансово-господарську діяльність суб'єктів контролю. Найпотрібнішу інформацію про фінансово-господарську діяльність аудитор отримує з даних бухгалтерського обліку, внутрішньогосподарського контролю, бухгалтерської і статистичної звітності. В аудиторському контролі використовують також інформація зовнішніх джерел: банків, страхових компаній, торговельних партнерів, аудиторських і юридичних фірм. Важливе місце у формуванні інформаційної бази аудиту займає законодавча, планово-нормативна та довідкова інформація [3].

Інформація надходить до служби внутрішнього аудиту з різноманітних джерел у різному вигляді та потребує відповідної систематизації та класифікації, оскільки без цього важко зібрати належні докази, прослідкувати за рухом інформації, вірно оцінити господарські процеси. На основі опрацьованих джерел [2, 3] та власних узагальнень нами визначено такі складові системи інформаційного забезпечення внутрішнього аудиту за ознакою змісту та джерел інформації:

1. Нормативно-правова (законои, постанови, рішення, стандарти тощо).
2. Внутрішня регламентна (установчі документи, накази і розпорядження

- керівника, посадові інструкції, протоколи, службові листи, резолюції тощо).
3. Планово-нормативна (перспективні та поточні плани, різного роду бюджети).
 4. Довідкова (статистичні бюлетені, довідники, преса, періодичні видання).
 5. Договірна (різного роду договори з контрагентами).
 6. Виробничо-технологічна (технічна і проектно-технологічна документація, паспорти, виробничі звіти та інші документи).
 7. Кадрова (особова документація, трудові угоди, контракти).
 8. Фактографічна (облікова – первинні документи, облікові реєстри, фінансова, податкова і статистична звітність).
 9. Системи внутрішнього контролю (контрольні відомості, акти перевірок контролюючих органів, звіти, висновки, рекомендації та пропозиції тощо).

Рис. 1. Система інформаційних потоків внутрішнього аудиту за етапами його здійснення на підприємстві

На рис.1 - Підготовчий етап: отримання розпорядження керівництва на проведення внутрішнього аудиту та розробка його програми. 2 - Основний етап: збір та опрацювання інформації. 3 – Завершальний етап: формування висновків та надання рекомендацій

Варто зазначити, що обсяг інформаційного забезпечення в ході конкретної аудиторської перевірки залежить від об'єкта та завдань внутрішнього аудиту. Окрім того, високий рівень впевненості внутрішнього аудитора забезпечується такими характеристиками отриманої інформації: достовірність, об'єктивність, своєчасність, актуальність, повнота, цінність та економічність [1].

Висновки. Формування системи належного інформаційного забезпечення є однією з найважливіших умов якісного та ефективного внутрішнього аудиту. Основними напрямками підвищення її якості є: удосконалення законодавчого регулювання внутрішнього аудиту в Україні, формування системи методичного забезпечення внутрішнього аудиту на рівні підприємств та використання сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

Використані джерела інформації

1. Капустіна Ю.В. Якість інформаційного забезпечення аудиту маркетингової діяльності підприємств / Ю.В. Капустіна // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 36. – С. 174-178 – (Серія економічна).

2. Кобилюх Т.І. Інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту товарних операцій (на прикладі підприємств роздрібною торгівлі фармацевтичними товарами) / Т.І. Кобилюх // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – №1(13). – С. 107-114.

3. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту. – Тернопіль: «Економічна думка», 1998 р. – 196 с.

4. Definition of Internal Auditing / [Electronic resource]. – Available from: <https://na.theiia.org/standards-guidance/mandatory-guidance/pages/definition-of-internal-audit>